

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen

Allmänna byrån, S1

Beslutande

Minister

Wille Valve

Föredragande

Avdelningschef

Bengt Michelsson

Justerat

Omedelbart

.....
Ärende/Dnr/Exp.

.....
Beslut

Nr 2

Lagstiftningspromemoria gällande
revidering av LL (2017:115) om
Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

ÅLR 2015/7028

25 S1 Utdrag

Landskapsregeringen beslöt överföra lagstiftningspromemoria, **bilaga 1 S117E02**, till lagberedningen för lagstiftningsåtgärder.

Lag PM – Revidering av LL (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Avdelningschef Bengt Michelsson 24.1.2017, ÅLR 2017/7028

A: KLARLÄGGANDE AV PROBLEMET OCH DESS ORSAKER SAMT BEHOVET AV ÅTGÄRDER:

1. Vad är problemet?

1.1. Vem eller vilka kräver en förändring? Finns det motstridiga intressen?

I regeringsprogrammet anges som en av kraftsamling följande:

”KRAFTSAMLING: ÅMHM:s verksamhet ses över genom ett särskilt projekt som omfattar hela utvecklingsarbetet kring tillsynen, dess intensitet och kostnader. Detta sker genom en revidering av miljö-skyddslagen, ÅMHM-lagen och taxesystemet, som ett led i att skapa en enklare vardag för åländska företagare och privatpersoner.”

Revideringen av ÅMHM-lagen är en av målsättningarna i regeringsprogrammet. ÅMHM liksom landskapsregeringen har varit representerade i den arbetsgrupp som tagit fram underlaget. Ordföranden och viceordföranden för prövningsnämnden är hörda. Motstridiga intressen torde inte föreligga.

1.2. Vilka motiv åberopas? Kan det finnas också andra motiv? Hur konkreta är riskerna, felen, bristerna och problemen?

Landskapsregeringen beslöt den 11.6.2015 (ÅLR 2015/7028) tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att inkomma med förslag på revidering av landskapslag 2007:115 om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Arbetsgruppen bestod av minister Carina Aaltonen (ordf.), t.f. avdelningschef Bengt Michelsson, t.f. myndighetschef Stig Abrahamsson (sekr.), vik. byråchef Inkeri Ahonen och tillf. utredare Anna Nilsson.

Den 16.2.2016 beslöt landskapsregeringen revidera arbetsgruppen tillsatt 11.6.2015. Arbetsgruppen har efter det bestått av social- och hälsovårdsminister Wille Valve (ordf.), vicelantråd Camilla Gunell (viceordf.), avdelningschef Bengt Michelsson, myndighetschef Stig Abrahamsson (sekr.), myndighetsjurist Robert Sundström, vik. byråchef Inkeri

Ahonen och tillf. utredare/veterinär Anna Nilsson. Arbetsgruppen ska lämna sitt förslag inom år 2016.

Landskapslagen om ÅMHM antogs att gälla från och med den 1.1.2008. Ändringar i lagen har gjorts 2008, 2010, 2011 och 2013. Myndigheten har således verkat i nio år. Såväl landskapsregeringens som myndighetens erfarenheter ligger till grund för detta förslag till revidering. Riskerna är närmast förknippade med att utvecklingen av hur myndigheten styrs avstannar.

1.3. Vilket är målet? Vad vill man åstadkomma? Finns det konflikter mellan olika mål?

Syftet med revideringen är att

- stärka styrelsens ställning och ansvar för att leda myndigheten,
- tydliggöra myndighetschefens beslutsansvar och uppgifter i förhållande till styrelsen,
- stärka prövningsnämndens förutsättningar att verka,
- tydligare i lagen reglera om tillsyn och avgifter.

Konflikter mellan olika mål har inte identifierats.

1.4. Finns det ett internationellt perspektiv på frågan (EG, EES eller internationellt fördrag)?

Nej.

1.5. Är det underlag som finns tillräckligt för en bedömning av frågan eller behövs tilläggsutredning?

En närmare analys av om det finns regleringar gällande tillsynsplanen som ställer krav på att landskapsregeringen antar den och om och hur den ska vara kopplad till resultat- och verksamhetsplanen behöver göras. I övrigt behöver formuleringar av det materiella innehållet utvecklas och ytterligare motiveras.

2. Behövs någon åtgärd överhuvudtaget?

2.1. Vad händer om man inte gör någonting alls? Blir problemet större och mera akut?

Om inget görs avstannar utvecklingen av myndighetens styrfunktioner och det finns risk för att styrningen av myndigheten inte befrämjar en effektiv myndighet.

2.2. Vilken utveckling av särskild betydelse för frågan kan väntas inom den närmaste tiden? Hur påverkas problemet?

Myndighetens ställning och funktion i samhället är viktig och debatteras återkommande. Den demokratiska styrningen av myndigheten genom landskapsregering och styrelse behöver vara tydlig och strategisk för att bibehålla och förstärka förtroendet för myndigheten. Om utvecklingen hur myndigheten styrs avstannar finns det risk för att förtroendet eroderar bland politiker och allmänhet.

2.3. Löser problemet sig självt med tiden? Kommer marknadskrafterna att lösa problemet?

Nej. Problemet kan inte lösas genom passiv hållning och underlåtenhet att förnya. Marknadskrafterna har inte tillgång till lösningen.

2.4. Kan en önskad åtgärd ge upphov till nya problem som är lika stora eller större än de problem man vill lösa?

Bedömningen är att så inte är fallet.

B. DÅ PROBLEMET OCH DESS ORSAKER SAMT BEHOVET AV ÅTGÄRDER KLARLAGTS KAN FÖLJANDE FRÅGOR STÄLLAS:

1. När behövs åtgärderna?

Behövs åtgärder genast? Finns det tid för ytterligare utredningar? Är behovet av åtgärder övergående?

I enlighet med intentionerna och prioriteringarna i regeringsprogrammet ska revideringen av lagen inledas så snart det är möjligt. Behovet av åtgärder är inte övergående.

2. Vilka alternativa medel kan användas?

Vilket medel är ändamålsenligast för styrningen? Vilket medel kostar minst, dels för enskilda dels för samhället? Vilka negativa sidoeffekter har de olika medlen? Hur passar de olika åtgärderna in i ett större samhälleligt perspektiv?

I detta fall är endast en revidering av gällande lagstiftning aktuellt.

3. Vad är skillnaden för samhället och enskilda mellan den önskade reformen och nollalternativet?

Vilka resurser behövs och vilka effekter uppstår för samhället och enskilda om reformen genomförs respektive inte genomförs (nollalternativet)?

Genom att genomföra revideringen uppnås syftena:

- stärka styrelsens ställning och ansvar för att leda myndigheten,
- tydliggöra myndighetschefens beslutsansvar och uppgifter i förhållande till styrelsen,
- stärka prövningsnämndens förutsättningar att verka,
- tydligare i lagen reglera om tillsyn och avgifter.

Uppnådda syften tjänar såväl samhället som enskilda.

4. Behövs en lag?

Det behövs en revidering av lagen med följande materiella förändringar:

- **(§2) resultat- och verksamhetsplanen antas av styrelsen.**
Förändringen genomförs så att regleringar gällande antagandet av tillsynsplan beaktas. Genom att styrelsen ges rätt att anta resultat- och verksamhetsplanen stärks styrelsens ansvar för verksamheten. Enligt gällande lag ska styrelsen årligen tillställa landskapsregeringen förslag till resultat- och verksamhetsplan tillsammans med myndighetens budgetförslag. Myndigheten har dock haft svårigheter att inkomma med resultat- och verksamhetsplanen samtidigt som budgetförslaget lämnats. Detta på grund av att budgetförslaget oftast ska vara inlämnat per sista augusti och sommarens semestrar gör det svårt att samordna personalens behövliga delaktighet i arbetet med resultat- och verksamhetsplanen. Resultat- och verksamhetsplanen vinner i exakthet med personalens delaktighet och att den görs senare på året.
- **(§5) styrelsen ska årligen tillställa landskapsregeringen myndighetens budgetförslag med motiveringar.**
Myndigheten ska, som tidigare, genom styrelsen leverera ett budgetförslag till landskapsregeringen enligt den tidtabell och de direktiv som landskapsregeringen fastställer. Budgetförslaget ska vara underbyggt med motiveringar som allmänt och till behövliga delar specifikt, beskriver den planerade verksamheten för kommande år med betoning på verksamhetsförändringar. Motiveringarnas betydelse stärks genom att styrelsen föreslås själv kunna anta resultat- och verksamhetsplan.
- **(§5) tillägg, för styrelsen: kontinuerligt följa upp hur budgeten och i § 2 1 mom. (resultat- och verksamhetsplan) avsedda planer förverkligas.**
Genom att i lagen tydligt införa en reglering om styrelsens skyldighet att följa upp budgeten samt resultat- och verksamhetsplanen stärks dels styrelsens ansvar för verksamheten och möjliggörs för styrelsen att kontinuerligt följa verksamheten under året visavi ekonomiska och personella resurser i förhållande till den pågående verksamheten.
- **(§4) När ärenden rör myndighetschefen fungerar ordförande som föredragande.**
I nu gällande lag sägs att styrelsen kan utse annan föredragande när ärendet rör myndighetschefen. Den föreslagna regleringen är tvingande, följer allmänna rättsprinciper och undanröjer jävsgrund.
- **(§5) styrelsen ska kära och svara vid domstolar i ärenden som styrelsen fattat beslut om och bevaka myndighetens intressen i angelägenheter som hör samman med myndighetens uppgifter, såvida uppgiften inte delegerats till tjänsteman.**
I nu gällande lag är det styrelsen som ska kära och svara vid domstolar och bevaka myndighetens intressen i angelägenheter som hör samman med myndighetens uppgifter. Att styrelsen ska svara och kära i alla frågor oberoende vad frågan gäller eller vem som eventuellt fattat beslutet upplevs inte som ändamålsenligt då de flesta ärenden som leder till besvär är förvaltningsärenden som enskilda tjänstemän eller prövningsnämnden fattat beslut om.

- **(§5) styrelsen fattar beslut i fråga om tjänsten som myndighetschef i enlighet med tjänstemannalagen. Tjänsten som myndighetschef kan tillsättas för viss tid.**

Enligt gällande lag är det landskapsregeringen som tillsätter myndighetschefen. Att styrelsen får mandat att välja sin myndighetschef stärker styrelsens ställning och ansvar för att leda organisationen. I fortsättningen när tjänsten som myndighetschef tillsätts kan styrelsen vid rekryteringen överväga om tjänsten ska tillsättas för viss tid. Anställning på viss tid är möjlig även enligt gällande lag.
- **(§5) styrelsen anställer personal tillsvidare/ordinarie, säger upp, avskedar och fattar beslut om förflyttning och omplacering av personal inom myndigheten.**

Anställningar av tidsbunden personal flyttas enligt förslaget till myndighetschefen. Då myndigheten ändå har relativt få anställda och därmed tillsvidare-/ordinarie anställningar inte sker så ofta är det motiverat att styrelsen fortsatt beslutar om dessa. Styrelsen kan därmed fortsatt kontrollera storleken på den stabila personalresursen. Myndighetschefens rätt att bevilja avsked på begärd uppsägning och att påbörja rekryteringsprocessen kunde delegeras och närmare regleras i arbetsordningen.
- **(§5) styrelsen antar arbetsordningen.**

Arbetsordningen ses som ett viktigt styrinstrument för myndighetens interna arbete. Arbetsordningen kan innehålla regleringar gällande styrelsen, prövningsnämnden, myndighetschefen samt de anställda. Det är därför motiverat att det är styrelsen och inte myndighetschefen som antar arbetsordningen.
- **(§6) myndighetschefen anställer tidsbestämd personal.**

Anställningen av all tidsbestämd personal föreslår flytta till myndighetschefens ansvar. Idag gäller att myndighetschefen kan anställa personal upp till sex månader.
- **(§6) myndighetschefen kårar och svarar i domstol i frågor som hör till myndighetschefens ansvar och i beslut som myndighetschefen eller annan tjänsteman vid myndigheten fattat.**

Då regleringen att styrelsen svarar och kårar i alla beslut luckras upp överförs en del av detta ansvar på myndighetschefen. Fortfarande kan beredningen i huvudsak handhas av sakansvarig tjänsteman och andra sakkunniga. Vem som eventuellt hörs i domstol regleras inte genom detta. Det ses dock som motiverat att inte enskild tjänsteman kan kära eller svara i myndighetens namn inför domstol med tanke på att myndighetens hantering av olika ärenden behöver ske samordnat och konsistent.
- **(§10) ledamöterna i prövningsnämnden väljs för fyra år.**

Idag väljs ledamöterna för fyra år men hälften och hälften vartannat år. Förfarandet har motiverats med behovet av att säkerställa kontinuitet i sakkunnigorganet. Förfarandet är unikt i jämförelse med andra organ som landskapsregeringen utser. Kontinuiteten bedöms kunna bevaras även om alla ledamöter utses samtidigt.
- **(§10) bland ledamöterna ska finnas kompetens inom områdena hälsoskydd, teknik, biologi, ekonomi och juridik.**

Erfarenheten har visat att det tidvis varit mycket svårt att engagera en jurist för uppdraget. I många examina ingår idag juridiska helheter som en del av de avlagda kurserna. Därtill finns det möjlighet att komplettera sin examen med juridiska kurser utan att avlägga en juristexamen. Idag har också myndigheten en egen myndighetsjurist vilket inte var fallet när lagen skrevs. Det ses därför inte längre som motiverat med ett absolut krav att en av ledamöterna ska vara jurist.

- **(§10) prövningsnämnden, enskilda ledamöter eller enskilda ersättare kan under mandatperioden skiljas från uppdraget.**

Motsvarande reglering finns då det gäller medlemmar av styrelsen. Det kan under en fyra års period uppkomma behov av att skilja ledamot eller ersättare från uppdraget även om ledamöterna inte sitter på politiskt förtroende. Regleringen klargör möjligheten.

- **(§16) prövningsnämnden svarar och kårar i domstolar i ärenden som den fattat beslut om.**

Då regleringen att styrelsen svarar och kårar i alla beslut luckras upp överförs en del av detta ansvar på prövningsnämnden. Fortfarande sker beredningen i huvudsak av sakansvarig tjänsteman och andra sakkunniga. Vem som eventuellt hörs i domstol regleras inte genom detta. Förfarandet kan leda till ett ökat behov av möten. Av den orsaken kan möjligheten till per capsulam-beslut övervägas. Om per capsulam-beslut införs bör särskilda regleringar om förfarandet intas i arbetsordningen eller på annat sätt regleras.

- **(§ 18 a) ny paragraf om tillsynsplan tillfogas.**

I paragrafen regleras allmänt om vad en tillsynsplan är, vad den ska innehålla och vem som antar den och hur ofta. Tillsynsplanens koppling till resultat- och verksamhetsplanen klargörs i paragrafen och eventuella skrivningar i speciallagstiftning beaktas. Paragrafen behövs för att i lag allmänt reglera att det ska finnas en tillsynsplan och för att klargöra dess status.

- **(§ 21) ändrad om avgifter.**

I paragrafen regleras tydligare än idag grunderna för att avgifter uppbärs, vilket organ som fastställer dem och hur ofta de fastställs.